XI. A mi bèl Colfòsc.

Bī crëp in alt, al bas bèles planûres,
Mëşores, Piz e Pisciadú e Crespëna,
Polûš, Sasòngher, dût' con mil figûres,
Tẽ féž, oh bèl Colfòsc, corona plëna!

Tû chiamp, tû pra, tûs bèles gran pastûres,
Tûs èghes tléres, miûs kẽ vin pró cëna,
D'i bósc' bī vërt' les piceres ordûres
D'i lûš ladins féž té flų fin Mantëna.

Dẽ gran' e pici armënt' la gran tlapada
Dá a gënt na spëişa bëgn leşīra e sana,
Da acórt famëi con cûra pascentada;
La bona gënt, d'origin dût romanà,
Al laúr šfadiûs da pič sû bèl aoşada
Féž con onòr dût chièz k'onòr comana.

XII. L Giat Fòsc.

Jû a la Plī dẽ Marò fól zacan n contadin;
Súa chiaşa di nes pói, só inòm chiamó manco;
Mò kël k'i ves òi di, kël è pa vëi dẽ fin:
N giat āl, kẽ sẽ tlamā e é tlamé da dût' Banco.

L contadin, k'é n Marò, tegniva sûn só giat,
Pró dût' laldāl sûa bèstia plû kẽ scicada;
N bon i oról, con rejon od inch a tórt, da mat,
Bëgn k'ëla fòs da dût' zënza dlonc skivada.

L giat fó, per èster giat, zënza confront dër bèl;
Fòscia scèkẽ l'infér fóva sûa pilicia,
Ignó d'ater corû nẽ n'avel tac o anèl,
Scèc á datrai la bèstia, kẽ kīr soricia.

Per èster tan bèl fòsc i digeōn soënz malan;
Dĕ malan parŏ chi i oedli da ria chiaradûra;
Š'ël aricià pa spó tel sën só gran polan,
Èssen minè da impró l momënt dĕ tortûra.

Só maolamënt, dût ater fŏl kĕ bèl conzért;
Fa fageŏl tan da salvergin e da incrëscĕ,
K'an aspetā la fin dĕ só maolé dër ért,
Cīs š'an l'aldī, can kĕ la lûna é tel crëscĕ.

L bûr maolamënt aldīn dĕ dí, nó mai dĕ noet,
Perchi kĕ da scorënta noet slondernavel;
Scèkĕ ki da dĕ noet n'in dével nia del lèt:
L Marò, del sëré da it dĕ ban sĕ porvavel.

Finèstres, pórtes, dût cant podóven sëré;
Só bûš ciafava zënza gran fadia Banco;
Olá k'ël gis la noet, degûn' nĕ l'ès stomé,
E l contadin, só bon patron, chiamó manco.

L cažo orŏ, kĕ l Marò ès chièz da fa a san Martin;
Intardivè n pû scialdi s'él per afari,
Kĕ n'orŏ avëi per nia dĕ nó degûna fin,
Bëgn k'ël fòs bagatèles ma e „larifari".

Inscí batŏ l martèl dĕ chiampaní diž bót'
E na gran strada ā fata bèl lûna plëna,
Kĕ nóš Marò la bona noet lascia a dòi zót',
K'i ava paiè, dĕ sû afari contënt', na cëna.

L bon contadin sen va contënt da Picolin;
L vin sëntel dër del vérs per sĕ mët in strada,
Travérs l bûr bósc dĕ Plâies lonc e lérc, zënza fin,
Olá kĕ gënt da l'Órco è soënz strabaciada.

A mèz Plâies fŏ revè con var saori l Marò;
A ki kĕ nĕ conëš kël póst, n crist l'insëgna,

Da man fat pûc espérta, dë laúr scialdi grò,
Mò bûrt o bèl, vignún a l'odëi së ëgna.

Sûra këll crist tel bósc sûra strada vèl n plan,
Nó gran nó piè, mò bon asá per na fèsta,
Kë valgún' òië fa a mèz këll bósc bèl kīt e gran,
Kë tra d'atri bósc' taiá intīr chiamó nes rèsta.

Nóš contadin pasava l crist dlon së signan,
Bëgn contënt dë podëi piè jù vérs Longièga;
Mò dût ten iadë vèghel sûra ël sdlominan
E alda n šešûr, scèc val morin ciafès l'èga.

L Marò da bráo Ladin ava gran ardimënt;
Zënza dī pensé val sú da këla véra,
Coriús d'odëi la gáoža e këll romblenamënt,
Kë së féz aldi iló sún këll tó' dë téra.

Apëna trënta vareš per l bósc avel fat,
K'ël vèga dan ël na chiaşa ilominada;
Palaz paról, per èster abitè dër at
Da gënt dër a l'in grana e dër bëgn aoşada.

L Marò pró na finèstra ciotiava e chiarà:
Scèc incanté restavel da la belëza,
K'ël odóva të këll palaz e considrà,
Chiaşa n'āl mai chiamó odù dë té rikëza.

Bèla grana, corida dë drap é la stûa;
T'a mèz sú sòt n bèl gran candelīr odóven,
Da les pérts mëşes plënes dë pom, për ed ûa;
Chièz k'ël indeletà, podëi tó podóven.

Mò pûc' ā şëgn dë la orèla dë gi dó al mangiè;
La sozietè pensava iló ad atres cóses:
Balé, trá salt', rodé, scèc té vidī scrichiè,
Këš fageóven iló, scèc gonót a Dóses.

Nóš pûr Marò dal dī chiaré odóvel dût fòsc;
Ëles odól iló dër bëgn conesciûdes:
Da Longiarú n'él troepes, pûchies da Colfòsc,
Valgamía da Marò, dal dí da inrè odûdes.

Dë dût' i lûš ladins n'él l plû da san Martin,
Mò këstes fóva in gran pért bëgn scialdi zótes;
Snèl fóva l bal, les ródes bèles, zënza fin,
L dût confòrm a la mûžiga ed a les nótes.

Dë jones e dë vèdles n'él dë vigni lûc,
Mò dë dûta la gran bèla radonanza,
Kë të kël bèl palaz fageóva kël bèl jûc,
Ā les jones, scèc ël è dërt, la maioranza.

Cīs dë Badía, la val sopérba, fól troec mûš,
Bī cuci, nët', gentī, jon', dë pruma insciûda;
Këles da san Chiašan fageó dût in nascûš,
Scèc vignûna temû s'ès d'èster odûda.

Les plû incómpres paróva këles da La Val,
Per ater bèles tochies e bëgn nodrides,
Mò peşóchies n pû masa per së dé iló al bal,
Del rèst espértes cër bózes bëgn implides.

Vestides fóles dûtes bèl avişa ûnfat,
Mò tra jones e vèdles fól desfarënzia:
Këles portava n guant dë bèl patûč fòsc fat,
Kë së convëgn a stato dë penitënzia.

Bèl fòsc é l bûst, con strísciores d'ór da les pérts,
Fòsces fóva, scèc dût, inchič les gonèles,
Bèles longies, per n bal magari masa ognért's;
Fòš évi chi i chialzú e dûtes les cordèles.

I cói bi blanc' fó zënza pèza e fazorī,
Mò bëgn fornis vignûn dë bèles morones,

Vignůna dĕ trĕi cói důt lominůš e bī;
Manies fòsces corī les sciables torones.

Sůl chiè n'aveles nia, nó ciůria nó chiapèl;
I chiavëis, důt desliá scèkĕ bèles tlines,
S'arbandonava a vigni sòfl dĕ vënt morjèl,
Levé dal movimënt dĕ les balarines.

Les morones cër l cól portava n fornimënt:
Dĕ blòta sëda cucena na cordèla,
Kĕ, tel cioló tacada ia dó dĕ fin argënt,
Revā důt sflindernan a pè a la gonèla.

Griš fóva dĕ les vèdles ëles l fornimënt;
Chi l chiè áveles cori da na ciůria griža:
Na cordèla portā chi kësta sór dĕ gënt,
Mò del corů, kĕ mòstra na vachia friža.

Jon' fóva důt' i ëi gnůt' a kël divertimënt,
Vestis důt' da catif e con guant da fèstes:
Chialzes blanchies, la braia dĕ goron licioränt,
Chialzá da stlares, mò dĕ módes forèstes.

Corpèt portava důt' bèl fòsc e lominůs;
L corpèt da it. pró důt' plů cucе kĕ sanc fóvel;
Cër la vita ā vignůn só bèl ciòl dër preziůs,
L sëgn, kĕ vignůn oróva, a mèz l ciól metóvel.

Chiapèl portava spiz ed alt vignůn sůl chiè,
Forni dĕ plůma bèla blanchia e dër longia,
Kĕ sĕ moióva e sfloternava mindechiè,
Scèc bisca desenòsa sůa lënga slongia.

Jon' e jones balava man in man adům;
Les vèdles ā per balarin na granara,
Kĕ portava sů insom l manĕ na bèla lům:
Bëgn fèter balarin, kĕ balava para.

I bai tẽ këla radonanza da iló fat'
Fóva dẽ vigni sórt; l plú fól la Forlana,
Kẽ descedava dúta këla fòla ad at',
K'é gonót dẽ sórt sospetòṣa e mondana.

I joblèri — chi orès pa chiamó dẽ plú bèl? —
Fó dẽ gran' bī giat' fòš, cofá dút' sún mëṣa;
Sèt en fóvel in dút'; vignún sól chiè ā n chiapèl;
La còda a dërta sú scèc vachies kẽ bëṣa.

L prum giat, n dër soperbon, sonava l bonbardon;
Cër l cól āl intercoré na vëta blanchia.
L second sonā la zitra e paró n' avaron,
Kirī trés valc, k'ël savaiava d'avëi manchia.

L térz manegeava l tlarinèt da bëgn espért,
Mò tẽ sú oedli ligeón la gran búrta invidia.
L quart batóva l tambúr e paró bráo dẽ só ért,
Mò zënza odón, k'ël fòs inclinè a l'azidia.

L quint, kẽ sonā la vidora, é n dër maladët;
Kël fól búrtes pašions e idés kẽ piziava.
L sést, maèster dẽ trombëta, fó plú k'i atri nët,
Mò desenús scèc té rabiúš dút in sbava.

L šétim fó da soné i orghi da mantež dër bon,
Mò tormenté k'ël fóva da na gran gòla
Trascorāl soënz la múziga per val giaolon,
K'ël odóva sún mëṣa tẽ na bèla òla.

Nóš púr Marò chiarava trés, ël è pa vëi;
Imponté stél iló dan këla finèstra,
Les mans plënes dẽ soiús slargiades súl parëi,
Scèc ëles fòs tacades con largiè o maèstra.

Só chiè dút mat rodā con gran cigidamënt,
Tormenté e spaventé dẽ só bèl giat, Banco,

K'ël ā odû sonan l bonbardon tra këla gënt
E conesciō tra i atri giat' l'ûmeltè l manco.

N còlp sûrt l'ú descedé da këla ciornitè;
Ponû fóvel e sdraiè a mèz kël plan per téra;
Desparû fó l palaz, giat' e dût l comitè;
Tě só chiè sëntel n gran mé, kě tira e zéra.

Da lonč tocā sûa orëdla n bèl pič son liṣīr:
La chiampana él, kě salodā adòra Maria;
A kël son sant devënta l Marò indó sinzīr,
Alza la mënt a Dī e a Maria e sen pëia spó indó ia.

A chiaṣa rûl in mal èster, dût pensirûs,
Mò dě vigni gran prigo sě sëntel franco;
D'odëi só giat, só bon joblèrě, èl dër coriûs,
Mò desparû è da këla noet incá Banco.

XIII. Cristl da Rās.

Cristl da Rās sě tlamā zacan n gran strion;
Jû al Plan dě Marò fól da dût' bëgn conesciû;
Iló stél e godó sûa abitazion
Da gënt vèdla gonót kirí, da jon' temû.

Pasé āl la scóla fòscia con onòr,
Fat la viżita in ûltima con distenzion
Olá kě s'alza ṣëgn l chiastèl dit Tòr,
Bëgn conesciû da nosta picera nazion.

Strionëč savól da fa dě vigni sórt,
Per kěš fóvel kiri da gënt e lonč e lérc,
K'oróva avëi rejon impè del tórt;
Pró Cristl ciafā dě ta per solit bon albérc.